

Vender, kako ogenj in voda takó veliko tesho sheneta, bi tudi radi vedili; tudi to se bo vam nekoliko dopovedati dalo:

Kaj ne, zhe poln lonez vode k ognju perstavite, se bo voda kmalo ogrela, in bo sa poredama gorkeje, de sazhne vreti; kadar voda vre, ne bo nje gorkota, zhe fhe hujfhi podkurite, nizh vifhje. Sakaj ne? bi snal kdo prafhati, sa to ne, ker se v tej hipi, ko voda savre, sazhne is kropa puh ali fopariza kaditi, ktera v saperti pofodi ofemnajftokrat toliko proftora imeti mora, kolikor ga voda fama sa se v pofodi ima, is ktere se puh kadi; tako je tadaj ozhitno, de se vfak miglej veliko vode v puh ali v hlap pogubi — ali de prav po kuhinjfko rezhemo, de se veliko vode vkuha. V sapertim kotlu, ki mora per vfaki mafhini biti, se puh ali vrozhi hlap od vréle vode naglo nabere in se po kotli sprofti; zhe proftora sadofti ne najde, in zhe se mu dufhek ne da, de bi vun puhnil, kotel rasnefe.

Ne posabite, kar je pred bilo rezheno, de vrozhi hlap, ko od vode iside, ofemnajftokrat toliko proftora hozhe imeti, kakor ga ima voda, od ktere se kadi!

Le ta puh ali hlap, kteri od vréle vode vedno fopani, je tifta mozh, ktera je per mafhinah tako modro fpeljana, de jih vertiti in poditi samore. To se pa tako godi: Vfaki kotel sa to mora is shelesa ali kupra mozhno in terdno fkovan biti, de fapodershi; kotel se napolne nekaj zhes polovizo s vodo, po drugim proftoru se hlap od vréle vode hitro rasprofti, in kotel tako napenja, de bi ga koj rasgnal, zhe bi ne bile zevi (Röhre) napeljane, po kterih vrozhi puh v dno hlapne pinje (Dampfcylinder) leti, ali mozhno vanje piha. Pinje fo s mozhniga mefingaftiga ali pa s shelesniga pleha narejene; sunaj fo na tanko okroshene in snotrej fkerbno ofkroshene, na obedveh konzih pa fo dobro saperte, de fapodershe. Na fredi pinje snotrej je kopito ali pah tako na tanko vdélano, de memo njega nizh fape ne u-ide. Na to kopito mozhno hlap ali fopariza, sdaj od ene, sdaj od druge strani pertifka, in ga po pinji gori in doli pahá. Per kotlu in per pinjah fo sahlopke ali pipe narejene, de dufhek dajejo. V tiftim migleju, kadar hlap od ene strani na kopito pertifne, in ga proti enimu konzuh pinje sashene, se dve sablopki odprete, de nekoliko hlapa is pinje odide, in de novi hlap is kotla pulne, kter na drugi strani kopito urno nasaj po pinji porine, ker je fkosi prvi pah na uni strani kopita nekaj prasniga proftora oftalo, kteriga puh sapolniti hiti; tako fopani kopito gori in doli po pinji, kakor fapa po shivi shivali. Na kopito je lepo okroshena fhtanga ali paliza perfhravbana, ktera fkosi gorejno dnó pinje tako napolnama tezhe, de memo nje nizh fape ne u-ide. Karkoli se sa to palizo natakne ali perpne, se mora gibati ali vertiti. Od le te palize ali roke naprej fo druge naredbe napravljene, kakor je sa vfako delo potreba; karkoli se ti roki podá, to ona vlezhe ali verti. Zhe je kolo sa vertiti, se perdene paliza na vinta kolefa in kolo se verti.

Tako fo naredbe povfod, kjer jih puh ali hlap shene; tako je per barkah na vodi, per malnih, per kovazhijah in kladvifhij, per fabrikah, in drusih delavnih napravah.

Per vfaki naredbi se velikoft in proftornoft hlapne mafhine ravná po meri velikofti teshe, bode naj sa vsdigovati, ali sa goniti; satorej morajo na to uzheni vfo naredbo tako na tanko srajtati in smeriti, de ni kje kaj pomankljiviga; ne sa laf ne fme nizh nafkrish priditi, zhe ne taka mafhina koj prav ne gre.

Tako je tudi per hlaponih na shelesnih kolovosih. Hlaponi imajo po fhtiri, pa tudi po fhest kolef, vezhdel fe dve kolef vifhji, kakor fo druge. Dve vifhji kolefi fe na podvos terdno narejene, in se obrazhate s podvosjo vred; na vfakim konzuh podvosi je vinta, in na-njo grede palize

is popred popifanij hlapnih pinj, in tako se morajo kola vertiti; druge manji kolefa tekó, kakor per navadnih voséh. Hitrej, zhe se vinte obrazhajo, toliko hitrej se vosi, to je, huje, zhe se pod kotlam podkuri, hitrejshi vos tezhe, in kar je sa-nj obefheniga.

Sa hlaponam je nar pred fhe drug vos perpet, v kterim sa kurjavo salogo in vodo sa perlivati feboj peljejo; na-nj naloshijo tudi nove saloge tam, kjer poftavajo.

Napravilo hlapona veljá po meri velikofti fhest tavshent do petnajft tavshent goldinarjov; temu se vodnik ali vishar da, de ga vodi, in de na permerno kurjavo pasi; ta mora biti pameten, tresen in zhujezh zhlovek; nefme prav nizh se sasabiti, in mora vedno zhuti, de se kaka nefrezha ne sgodi. Kdor se pervikrat po taki poti vosi, se mora zhuditi, zhe pomifli, de se ta shelesni konj ne vtrudi, in nikdar ne fpefha, de nozh in dan leti, in pelje, zhe ga le s ognjam in s vodo pridno pitajo.

Lefkoviz.

Povésti is Ljubljane.

(Zhefhpiljev fomenj v Ljubljani 14. kimovza) fe ne more ne dober ne slab imenovati in tudi bolji ni bil, kakor pofledni. Desheljfkij isdelkov je bilo zlo malo viditi in shitna zena fe je tudi povikfhala savolj tega, ker savolj fufke ladje is Banata po Savi ne morejo; v Banatu je shito zenó in gotovo bo tudi pri naf ta zena odjenjala, de le vezh vode pride.

Kar fomenj sa shivino utizhe, se mora rezhi, de je kónj sopet veliko na prodaj bilo in tudi dobro fo se prodajali; pa lepiga plemenajih je bilo malo viditi, ker jih Lahi veliko na Lafhko slasti is Horvafhkiga, — mladih in starih — odshenó. — Vól je bilo mènj, kakor na zhrefhnjev im fómnu in kar jih je bilo, fo bili le krajnfki. Nar drashejshi par vól je veljal 156 gl. Shtajarfkij ni bilo zlo nizh.

Prehizhev je bilo okrog 150 glav horvafhkij in okrog 50 fhtajarfkij.

Sméf.

(Is deshele sa natif poflano.)

(Hyalá, komu hvala gre.) Nifo fame Krafhovke, kakor je v enim teh listov rezhéno, tako pridne, de plevejo njive, kjer je shito fejáno, ampak tudi marfktere Krajnjize. Saj v éni nar lepshih strani Dolensfkiga je viditi, kako vfako leto plevejo pfhenizi in jezhdenu fhe po dvakrat, ker fami fposnajo, de bi bres pletve veliko mánj shita perdelali. Zhe ne delajo povfod na Krajnfkim tega, fi lahko v tem tukej fhe bolj blifhij isgléd vsamejo.

P. H.

Urno, kaj je noviga?

(Kmetiza zhveterzhke porodi). Na Ogerfkim v Tolnajfki ftelizi je kmetiza v tergu Bata 4 fantizhke porodila. Mati in otrozhizhki fo sdravi.

Shitni kup.	U Ljubljani		U Krajnu	
	23. kimovza.		18. kimovza.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 mirnik Pfhenize domazhe	1	24	1	30
1 " " banafhke	1	25	1	25
1 " Turfhize . . .	—	—	1	12
1 " Sorfhize . . .	—	—	1	10
1 " Ershi . . .	1	7	1	12
1 " Jezhdenu . . .	—	56	—	58
1 " Profá . . .	—	57	1	2
1 " Ajde . . .	—	—	1	6
1 " Ovfa . . .	—	37	—	40